

Beata Kempa

1) Opis czynu i stanu faktycznego

Przedstawiciele Ośrodka Monitorowania Zachowań Rasistowskich i Ksenofobicznych złożyli w grudniu 2015 r. zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa w sprawie akcji charytatywnej, w którą zaangażowana miała być eurodeputowana Prawa i Sprawiedliwości Beata Kempa pełniąca wówczas funkcję ministra w Kancelarii Premiera ds. pomocy humanitarnej.

Akcja charytatywna miała polegać na zbiórce wśród mieszkańców Sycowa plecaków dla dzieci z ogarniętej konfliktem Syrii. Jak jednak ujawniła "Gazeta Sycowska", plecaki, zamiast trafić do dzieci w Syrii, po ponad roku nadal leżały w magazynie w Sycowie. Gdy sprawa zaś została ujawniona przez lokalne media, Beata Kempa miała zawieźć dary mieszkańców do jednego z kościołów. Według informacji ujawnionej na portalu Facebook o nazwie „Ośrodek Monitorowania Zachowań Rasistowskich i Ksenofobicznych” plecaki pochodzące ze zbiórki charytatywnej miały zostać następnie rozkradzione przez osoby związane z parafią.

Prokuratura badająca sprawę zdecydowała się na odmowę wszczęcia postępowania w sprawie. Sąd Rejonowy w Oleśnicy uznał jednak argumentację Ośrodka Monitorowania Zachowań Rasistowskich i Ksenofobicznych, który odwołał się od postanowienia prokuratury, i uchylił decyzję o umorzeniu. Dalsze losy śledztwa nie są znane.

2) Identyfikacja podstawy prawnej czynu

Czyn opisywany powyżej może wypełniać znamiona dwóch przestępstw – art. 278 § 1 k.k. oraz art. 288 § 1 k.k.

Art. 278 § 1 k.k. sankcjonuje przywłaszczenie cudzej rzeczy ruchomej, natomiast art. 288 § 1 niszczenie cudzego mienia ruchomego lub uczynienie go niezdatnym do użytku.

Przedmiotem ochrony art. 278 k.k. jest własność i posiadanie rzeczy. Zdatnym przedmiotem czynności wykonawczej jest tylko rzecz ruchoma – do której w sposób oczywisty mogą należeć plecaki, czy inne przedmioty powszechnie użytkowane przez młodzież wieku szkolnym (np. piórniki, przybory do pisania). Czynność sprawcza polega na zaborze. Zabór polega na wyjęciu rzeczy spod władztwa właściciela lub posiadacza i przejęciu we własne władztwo sprawcy (zob. M. Kulik [w:] Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2023, art. 278.). Ewentualna odpowiedzialność Beaty Kempy, w zakresie omawianego przepisu, musiałaby więc opierać się na dowiedzeniu, że ta sama weszła w posiadanie plecaków szkolnych lub też pomagała wejść w ich posiadanie innym osobom. Warto przy tym przytoczyć uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 1998 r. (sygn. akt I KPZ 1/98), zgodnie z którą sprawca, który dokonuje zaboru cudzej rzeczy z zamiarem niezwłocznego jej porzucenia, zamierza postąpić z nim jak właściciel, dopuszcza się zatem kradzieży.

Przestępstwo kradzieży może być jednak popełnione jedynie w zamiarze bezpośrednim. Tzn. sprawca musi chcieć przywłaszczyć cudzą rzecz i działać z taką właśnie motywacją.

Odnośnie zaś do art. 288 § 1 k.k. przedmiotem ochrony również jest własność i posiadanie rzeczy.

Czynność wykonawcza polega na zniszczeniu, uszkodzeniu lub uczynieniu niezdatną do użytku cudzej rzeczy. W omawianej sprawie, w ocenie Ośrodka Monitorowania Zachowań Rasistowskich i Ksenofobicznych część plecaków (tornistrów) dla dzieci z Syrii miała zaś ulec zniszczeniu. Zniszczenie rozumiane jest przed doktryną i orzecznictwem jako spowodowanie fizycznych zmian w strukturze rzeczy (zob. M. Kulik [w:] Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2023, art. 288). Według poglądu prezentowanego przez Sąd Najwyższy chodzi o pozbawienie rzeczy jej użyteczności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2017 r., sygn. akt IV KK 145/17). Uczynienie rzeczy niezdatną do użytku sprowadza się do wywołania niemożności używania jej zgodnie z przeznaczeniem, bez fizycznego naruszenia jej substancji (zob. M. Kulik [w:] Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2023, art. 288). W przypadku, kiedy rzecz jest warta poniżej 500 zł mowa może być wyłącznie o wykroczeniu.

Przestępstwo zniszczenia rzeczy może być popełnione w zamiarze bezpośrednim lub ewentualnym.

3) Propozycja ścieżki odpowiedzialności

W zakresie podejrzenia popełnienia wskazanego w pkt 2 przestępstwa 278 § 1 k.k. oraz art. 288 § 1 k.k. – postępowanie przygotowawcze winno być prowadzone przez organy ścigania w tym Prokuraturę – a ewentualna odpowiedzialność ustalana będzie ostatecznie przez sądy powszechne.

Beata Kempa – eurodeputowana PiS, była Minister Edukacji Narodowej

Ewentualna kradzież i zniszczenie ruchomości (plecaków) pochodzących ze zbiorki.

Podejrzenie popełnienia przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. oraz art. 288 § 1 k.k.

Zagrożenie odpowiedzialnością – w przypadku art. 278 § 1 k.k. pozbawienie wolności od 3 miesięcy od 5 lat. W przypadku art. 288 § 1 k.k. pozbawienie wolności od 3 miesięcy do 5 lat.